

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
« 01 » вересня _____ 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„СЕКСОЛОГІЯ ТА ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ”**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Програму складено на основі освітньо-професійної програми «Медицина», підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол №10 від 27 червня 2024 р.).

Розробники:

Зав. каф., проф. Опря Є. В.

Завуч каф., доц. Чернова Т. М., доц. Горячев П.І., Донець О.Ю

Програму обговорено на засіданні кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Зав. кафедрою д. мед. н., проф. Євген Опря

Погоджено із гарантом ОПП Валерія МАРІЧЕРЕДА

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з терапевтичних дисциплін ОНМедУ, Протокол № 1 від «_30_» _серпня_ 2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,

Олена ВОЛОШИНА

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	
Загальна кількість: Кредитів – 3 Годин – 90	Обов'язкова	
	Рік підготовки	5-й
	Семестр	IX-X
	Практичні	30 годин
	Самостійна робота	60 годин
	Форма підсумкового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Сексологія з основа психотерапії» є придбання здобувачами вищої освіти теоретичних знань, практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики сексологічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з сексологічними розладами.

Завдання допомогти здобувачам освіти вивчити етіологію, патогенез, типи перебігу та клінічні прояви сексологічних розладів; уміти визначити попереднього діагнозу сексологічних розладів; застосувати теоретичні знання до тактики ведення пацієнтів з сексологічними розладами, використання методів профілактики та психотерапії цих розладів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **Загальних (ЗК):**

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7 Здатність працювати в команді
- ЗК8 Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК10 Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
- ЗК 11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК13 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- ЗК16 Здатність працювати в міжнародному контексті

- - **Спеціальних (СК):**

- СК1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- СК4 Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.
- СК6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- СК7 Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання
- СК15 Здатність до проведення експертизи працездатності
- СК16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК17 Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
- СК19 Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг
- СК21 Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
- СК24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК26 Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання
- ПРН4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

- ПРН7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8 Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9 Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- ПРН14 Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
- ПРН15 Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
- ПРН16 Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
- ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН18 Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
- ПРН21 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати

1. Предмет, завдання психіатрії (сексологічний та психотерапевтичний розділ)
2. Основні етіо-патогенетичні механізми розвитку патології.
3. Роль лікаря соматичного профілю в наданні медичної допомоги хворим із сексологічними порушеннями.
4. Принципи та методи психотерапевтичного лікування сексологічних

захворювань та розладів.

5. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики сексологічних розладів при ендокринних та соматичних захворюваннях.
6. Організація сексологічної допомоги.
7. Суїцидальна поведінка при психічних захворюваннях. Антисуїцидальна терапія. Психопрофілактика суїцидальної поведінки.
8. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики сексуальних розладів.

Вміст

1. Провести клінічне обстеження хворого та описати психічний статус.
2. Проаналізувати дані клінічного та параклінічного дослідження та поставити попередній діагноз психічного або психосоматичного розладу.
3. Визначити наявність у хворого показань для невідкладної госпіталізації.
4. Визначити рівень соціальної небезпеки, ризик аутоагресії психічно хворого, дати направлення на консультацію до лікаря-психіатра.
5. Призначити адекватну лікування хворого з сексологічними розладами.
6. Дати психоосвітні рекомендації хворому та його родичам.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Предмет та завдання медичної сексології, історія сексології, сексуальне здоров'я.

Сексологія – галузь наукових знань про біологічні, психічні та соціальні аспекти статевих стосунків. Місце сексології у системі наук. Міждисциплінарні зв'язки сексології. Внутрішньо-дисциплінарні тенденції. Актуальність сексологічних досліджень. Аспекти сексуальності (біологічний, психологічний, соціальний, клінічний, поведінковий). Чотири періоди розвитку сексології: доісторичний; період спостереження та донаукових досліджень; період досексологічних знань, період сексологічних знань. Методи сексологічних досліджень. Проблеми й обмеження сексологічних досліджень.

Тема 2. Розвиток сексуальності людини. Деонтологія сексологічного прийому.

Психосексуальний розвиток та статева соціалізація. Поняття статі та статевої поведінки. Формування статі. Генетична стать, генітальна стать, гаметна стать, гормональна стать, громадянська (паспортна) стать, стать ідентифікації, соматична (морфологічна) стать, психологічна стать. Етапи формування і прояви сексуальності. Етапи психосексуального розвитку за У. Мастерсом і В. Джонсон. Дитяча сексуальність. Сексуальність підлітків. Сексуальність дорослої людини. Стадії індивідуальної еволюції лібідо: понятійна, романтична, еротична, сексуальна, зрілої сексуальності. Етапи психосексуального розвитку за Г.С. Васильченком. Парапубертат. Статева ідентифікація. Препубертат. Статева стереотипізація. Пубертат. Підліткові поведінкові реакції. Перехідний період розвитку сексуальності. Сексуальний ексцес. Умовно-фізіологічний ритм. Період зрілої сексуальності. Інволюційний період. Менопауза. Клімактеричний період.

Тема 3. Сексуальна поведінка та реакції у жінок та чоловіків.

Роль біологічних, психологічних та емоційних компонентів у структурі статевої поведінки людини. Відносність норми у сексології. Види сексуальної норми. Статева конституція, її функціональне значення. Векторна шкала визначення статевої конституції чоловіка і жінки.

Соціокультурний науковий напрямок дослідження сексуальності. Диференціація гендерних ролей (теорія конфлікту) Р. Коллінза. Теорія соціальної диференціації статевих ролей Дж. Смелзер. Полісемантичність статевого символізму. Психологічні аспекти сексуальності.

Тема 4. Копулятивний цикл.

Анатомія і фізіологія статевих органів. Основні форми статевого життя людини (за А. Кінзі, за Г.С. Васильченком): Екстрагенітальні форми статевого життя. Генітальні форми статевого життя. Копулятивний цикл - комплекс проявів, які спостерігаються у людини в процесі інтимної близькості. Генітальні та позагенітальні прояви. Копулятивний цикл чоловіка – стан попередньої нейрогуморальної готовності і виникнення статевої домінантності; ерекційна; копулятивна (фрикційна), еякуляторна, рефрактерна стадії. Копулятивний цикл жінки – психічна, сенсорна, секреторна (лубрикаційна) стадії, стадія оргазму, рай дуальна стадія.

Тема 5. Сексуальна гармонія та дисгармонія.

Поняття сексуальної гармонії та дисгармонії. Сприятливий психологічний клімат в сім'ї, дотримання правил гігієни, нормальні побутові умови, раціональне харчування. Позитивний вплив статевого життя на здоров'я, життєвий тонус, людську гідність, творче натхнення, позитивні емоції,

недостатність яких може відобразитися на життєдіяльності організму. Детальне вивчення статевих стосунків для спеціаліста в розділі статевих хвороб та практичний зміст, що дозволяє зрозуміти патогенетичні і епідеміологічні особливості патологічних процесів.

Тема 6. Сексологічне обстеження. Складові частини сексуальної гармонії.

Основні особливості обстеження сексологічних хворих. Карта сексологічного обстеження чоловіків та жінок. Комплексне сексологічне обстеження – поняття, складові частини. Медичне обстеження чоловіка, жінки. Психологічне обстеження – бесіда, клінічні опитувальники (квантифікаційні шкали «Сексуальна формула чоловіча/жіноча» Г. С. Васильченко та інші). Поняття норми у сексології. Характеристика індивідуальної норми. Складові компоненти партнерської норми.

Тема 7. Контрацепція.

Планування сім'ї – поняття, підходи, погляди в різних культурах. Контрацепція – методи захисту себе і свого партнера від небажаної вагітності та від інфікування статевими інфекціями. Існуючі контрацептиви: гормональні препарати, які містять гормон прогестерон та естроген (комбіновані оральні контрацептиви, пластирі, вагінальні кільця); презервативи (чоловічий, жіночі – ковпачки, діафрагми, губки); внутрішньо-маткові спіралі; хімічні методи; календарний та метод перерваного статевого акту. Планування вагітності.

Тема 8. Сексуальні розлади.

За етіологічні чинники і патогенетичні механізми сексуальних розладів, можуть правити соціальні, психологічні, психофізіологічні, генетичні та онтогенетичні механізми. Сексуальні розлади: розлади, пов'язані з сексуальною функцією, гендерною ідентичністю та сексуальними перевагами.

Визначення сексуальних девіацій (парафілій). Загальні ознаки парафілій. Причини парафілій. Фетишизм. Ексібіціонізм. Трансвестизм. Вуайєризм. Зоофілія. Садизм і мазохізм. Непрстойні телефонні дзвінки. Фроттеризм. Педофілія. Види педофілів. Групи чинників, що впливають на розвиток педофілії. Гіперсексуальність та сексуальна аддикція. Стадії розвитку сексуальної аддикції. Характерні ознаки сексуальної аддикції. Розлади статевої ідентифікації. Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані зі статевим (психосексуальним) розвитком та статевою орієнтацією.

Тема 9. Класифікація розладів сексуальної функції.

Сексуальні дисфункції – психологічні розлади, що виникають при недостатньому фізичному циклі сексуального реагування для розмноження або для сексуального задоволення. Види сексуальних дисфункцій: гіпоактивний розлад сексуального потягу, розлад сексуальної відрази, жіночий розлад сексуального збудження, чоловічий еректильний розлад («імпотенція»); передчасна еякуляція, жіночий оргазмічний розлад, чоловічий оргазмічний розлад, диспареунія, вагінізм. Причини виникнення і підходи до лікування сексуальних дисфункцій.

Тема 10. Сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Клінічні форми сексуальних порушень у жінок. Фригідність (первинна).

Найбільш часта форма сексуальних розладів у жінок – статева холодність (фригідність). Причини виникнення первинної фригідності, клінічні форми: паторефлекторна, дисрегуляторна, абстинентна, ретардаційна, конституційно-генетична.

Роль психологічних чинників у генезі порушення сексуального здоров'я. Інтраіндивідуальна, інтеріндивідуальна, метаіндивідуальна підсистеми особистості. Системоутворюючі якості психосексуального розвитку. Сексуальна настанова, потреба, сексуальна мотивація, еротика та сексуальне задоволення. Типи маніпуляцій з об'єктом при психологічній переробці негативних чинників.

Тема 11. Сексуальне здоров'я, статева адаптація.

Сексуальне здоров'я - це не тільки відсутність якихось хворобливих змін в організмі людини, котрі можуть призводити до зниження сексуальної функції – це інтегральний комплекс взаємодіючих компонентів сексуальності: біологічного (анатомо-фізіологічного), соціального, психологічного, соціально-психологічного, які забезпечують сексуальну поведінку, складну систему сексуальних стосунків, що зумовлюють оптимальну сексуальну адаптацію до протилежної статі, сексуальну гармонію відповідно до норм соціальної й особистої моралі.

Тема 12. Лікування сексуальних розладів. Безпліддя.

Раціональне лікування, психологічна корекція, профілактика, розробка питань психогігієни статевого життя. Диференціальне лікування чоловіків і жінок, корекція і профілактика сексуальних дисгармоній.

Психологічна та психотерапевтична корекція розладів сексуальних порушень та сексуальної дисгармонії. Психотерапевтична бесіда з сексологічними пацієнтами та партнерською парою. Психопрофілактика порушень сексуального здоров'я у чоловіків і жінок та сексуальної дисгармонії шлюбної пари. Деонтологія в практиці лікаря-сексопатолога

Тема 13. Судова сексологія.

Проблема боротьби з насильницькими злочинами, що здійснюються на сексуальному ґрунті. Актуальність проблеми на сучасному етапі становлення в Україні політичної, економічної і соціальної сферах. Кількісні та якісні зміни в кримінологенній ситуації, що 14 сприяють породженню проявів сексуального насильства. Насильницькі злочини, що вчиняються на сексуальному ґрунті. Формування девіантної мотивації сексуальної поведінки. Сексуальні девіації за способом реалізації сексуальних дій та за об'єктом потягу. Судово-медична експертиза з питань пов'язаних із встановленням статі. Судова експертиза девіацій сексуальної поведінки. Запобігання сексуальним злочинам. Судовомедична експертиза з питань статі, девіацій статевої поведінки, статевого насильства. Симптоми різних клінічних форм і проявів девіацій та інших розладів статевої та сексуальної орієнтації. Виявлення скарг, збирання анамнезу захворювання, сексологічного анамнезу та анамнезу життя. Виявлення спадкової схильності, вплив зовнішнього середовища та ендогенних факторів, перенесених захворювань, прийому ліків, умов життя.

Тема 14. Статеве насильство.

Статеве насильство – сукупність злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості. До їх числа входять суспільно небезпечні діяння, що порушують встановлений у суспільстві порядок статевої відносин і основні принципи статевої моральності, і які виражаються в посяганні на статево свободу та статево недоторканність особи. *Статева свобода* – право дорослої і психічно нормальної особи самостійно обирати собі партнера для статевої зносин і не допускати у сфері таких зносин будь-якого примусу. *Статева недоторканність* – абсолютна заборона вступати у сексуальні контакти з особою, яка не є носієм статевої свободи, всупереч справжньому волевиявленню такої особи або ігноруючи його (наприклад, дитина). Приклади статевого насильства: зґвалтування, насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом, статево зносин з особою, яка не досягла статевої зрілості. Поняття *сексуального насильства* – злочину, який полягає у вчиненні будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних

із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи. Насильство у сім'ї.

Тема 15. Психотерапія та психопрофілактика сексуальних дисфункцій. Етика і тактика психолога.

Дуже важлива в лікувальній практиці, оскільки майже при всіх видах сексуальних порушень психологічні чинники етіо-патогенезу відіграють провідну роль (Васильченко Р. С., 1980, та ін.). В даний час психотерапія ґрунтується на наукових підходах, що дозволяють здійснювати вплив на різні сторони психологічної складової сексуальних розладів і сексуальних дисгармоній. При цьому частка психотерапії в комплексному лікуванні сексуальних порушень різна в залежності від їх генезу. Вона стає провідним методом при порушеннях психогенної етіології, а при розладах соматогенної природи виступає в якості одного з компонентів комплексного лікування.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРЗ
1. Предмет та завдання медичної сексології, історія сексології, сексуальне здоров'я.	-	2	4
2. Розвиток сексуальності людини. Деонтологія сексологічного прийому.	-	2	4
3. Сексуальна поведінка та реакції у жінок та чоловіків.	-	2	4
4. Копулятивний цикл.	-	2	4
5. Сексуальна гармонія та дисгармонія.	-	2	4
6. Сексологічне обстеження. Складові частини сексуальної гармонії.	-	2	4
7. Контрацепція.	-	2	4
8. Сексуальні розлади.	-	2	4
9. Класифікація розладів сексуальної функції.	-	2	4
10. Сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Клінічні форми сексуальних порушень у жінок Фригідність (первинна).	-	2	4
11. Сексуальне здоров'я, статева адаптація.	-	2	4
12. Лікування сексуальних розладів. Безпліддя.	-	2	4
13. Судова сексологія.	-	2	4
14. Статеве насильство.	-	2	4
15. Психотерапія та психопрофілактика сексуальних дисфункцій. Етика і тактика психолога.	-	2	4
Всього: 90	0	30	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять: Лекцій не передбачено

5.2. Теми семінарських занять: Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

Тема	Практичні заняття
1. Предмет та завдання медичної сексології, історія сексології, сексуальне здоров'я.	2
2. Розвиток сексуальності людини. Деонтологія сексологічного прийому.	2
3. Сексуальна поведінка та реакції у жінок та чоловіків.	2
4. Копулятивний цикл.	2
5. Сексуальна гармонія та дисгармонія.	2
6. Сексологічне обстеження. Складові частини сексуальної гармонії.	2
7. Контрацепція.	2
8. Сексуальні розлади.	2
9. Класифікація розладів сексуальної функції.	2
10. Сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Клінічні форми сексуальних порушень у жінок Фригідність (первинна).	2
11. Сексуальне здоров'я, статеві адаптація.	2
12. Лікування сексуальних розладів. Безпліддя.	2
13. Судова сексологія.	2
14. Статеве насильство.	2
15. Психотерапія та психопрофілактика сексуальних дисфункцій. Етика і тактика психолога.	2
Всього:	30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Тема	СРЗ
1. Предмет та завдання медичної сексології, історія сексології, сексуальне здоров'я.	4
2. Розвиток сексуальності людини. Деонтологія сексологічного прийому.	4
3. Сексуальна поведінка та реакції у жінок та чоловіків.	4
4. Копулятивний цикл.	4
5. Сексуальна гармонія та дисгармонія.	4
6. Сексологічне обстеження. Складові частини сексуальної гармонії.	4
7. Контрацепція.	4
8. Сексуальні розлади.	4
9. Класифікація розладів сексуальної функції.	4
10. Сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Клінічні форми сексуальних порушень у жінок Фригідність (первинна).	4
11. Сексуальне здоров'я, статева адаптація.	4
12. Лікування сексуальних розладів. Безпліддя.	4
13. Судова сексологія.	4
14. Статеве насильство.	4
15. Психотерапія та психопрофілактика сексуальних дисфункцій. Етика і тактика психолога.	4
Всього:	60

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з банком тестових завдань, самостійне вирішення клінічних завдань.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

усне опитування, тестування, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання роботи з пацієнтом на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі;

2. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:

методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування

Критерії поточного оцінювання на практичному / семінарському / лабораторному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач має вільно володіти матеріалом, приймати активну участь в обговоренні теми та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструвати практичні навички під час огляду хворого, висловлювати свою думку з теми заняття, демонструвати клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач має добре володіти матеріалом, приймати участь в обговоренні матеріалу та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструвати практичні навички під час огляду хворого з деякими помилками, висловлювати свою думку з теми заняття, демонструвати клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач має відповідати на питання за темою, недостатньо володіючи матеріалом, не впевнено приймати участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструвати практичні навички під час огляду хворого з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам,

які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань з дисципліни

11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗАЛІКУ

1. Сексологія як наука.
2. Цілі та завдання вивчення дисципліни.
3. Сексуальність людини, концепції сексуальності.
4. Первинні та вторинні статеві ознаки у чоловіків.
5. Первинні та вторинні статеві ознаки у жінок.
6. Забезпечення статевої функції нервово-ендокринним апаратом.
7. Статеві гормони, їх вплив на сексуальну поведінку.
8. Центральна гормональна регуляція статевої функції.
9. Етапи психосексуального розвитку, їх закономірності.
10. Суть і значення формування статевої самосвідомості.
11. Суть і значення формування стереотипу статево-рольової поведінки.
12. Суть і значення становлення психосексуальних орієнтацій.
13. Стадії психосексуального розвитку за З. Фрейдом.
14. Сексуальні реакції чоловіків, копулятивний цикл у чоловіків.
15. Сексуальні реакції жінок, копулятивний цикл у жінок.
16. Поняття оргазму, чоловічий і жіночий оргазм.
17. Поняття норми в сексології.
18. Індивідуальна і партнерська сексуальна норма, критерії оцінки.

19. Сексуальне здоров'я, вікові особливості сексуальної функції.
20. Поняття статевої конституції.
21. Вплив міжособистісних стосунків у сім'ї на сексуальні взаємини.
22. Порушення лібідо у чоловіків.
23. Еректильні порушення у чоловіків.
24. Розлади еякуляції.
25. Сексуальна дисгармонія у жінок, порушення оргазму у жінок.
26. Гіперсексуальність у чоловіків і жінок. Сатиріаз, німфоманія.
27. Вагінізм, диспареунія.
28. Безпліддя, його причини.
29. Контрацепція, її суть. Культурні погляди на контрацепцію.
30. Методи контрацепції, їх переваги та недоліки.
31. Фізіологічний метод контрацепції.
32. Механічні методи контрацепції.
33. Хімічні методи контрацепції.
34. Гормональні методи контрацепцій.
35. Аборт, його суть та наслідки для здоров'я.
36. Хвороби, що передаються статевим шляхом, їх загальна характеристика.
37. Поняття парафілії та перверсії. Класифікація парафілій.
38. Критерії надання переваги сексуальному об'єкту.
39. Гомосексуалізм, його формування і види.
40. Транссексуалізм. Трансвестизм.
41. Чинники, що впливають на рівень сексуальної злочинності.
42. Стать і сексуальна злочинність, вплив гормональних та інших чинників.
43. Алкоголь і сексуальність, алкоголь і сексуальна злочинність.
44. Експібіціонізм; фетишизм.
45. Сексуальні злочини проти дітей, їх особливості.
46. Інцест, поширеність, особливості сімейного мікроклімату.
47. Поняття зґвалтування, поширеність, кримінальна відповідальність.
48. Особливості зґвалтувань у підлітковому середовищі.
49. Сексуальні вбивства, їх види.
50. Профілактика сексуальних злочинів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. проф. І. Д. Спіріної. – Дніпро: ЛПРА, 2022. – 300 с.
2. Погорелов І. І. Психіатрія і наркологія: підручник / І.І. Погорелов, О.Д. Манаєнкова. — 3-є вид. випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2023. – 319 с.
3. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник / А. М. Скрипніков, Л. В. Животовська, Л. А. Боднар, Г. Т. Сонник. — 2-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 224 с.

4. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г.М. Кожина, Н.О. Марута, Л.М. Юр'єва та ін. — 2-е вид. стер. — К.: ВСВ «Медицина», 2023. — 344 с.
5. Сексологія і сексопатологія: підручник / Б.М. Ворнік, Є.В. Кришталь. — 2-е видання. — К.: ВСП «Медицина», 2023. — 631 с.
6. Книга Сексологія та сексопатологія: підручник / Бойко М.І., Білобрівка Р.І., Кришталь Є.В. — К.: «Нова книга», 2023. — 304 с.

Додаткова:

8. Основы современной сексологии: Учебное пособие / Келли Гэри / 2000. - 896 с.
9. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник / І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. — 3-є вид. стер. — К.: ВСВ «Медицина», 2021. — 312 с.
10. Предмет та завдання медичної сексології. Історія становлення і розвитку медичної сексології. Сексуальне здоров'я. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 10 с.
11. Становлення і формування сексуальності людини. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності. Сексуальна гармонія. /Методичні вказівки / Кожина Г.М., Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 14 с.
12. Сексопатологія (чоловіків та жінок) /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 25 с.
13. Сексуальна адаптація та її рівні. Терапія та профілактика сексуальних розладів. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є. — 10 с.
14. Сексологія: навчальний посібник / В. В. Кришталь, Є. В. Кришталь, Т. В. Кришталь, 2008. — 990 с.
15. Андрология / Тиктинский О. Л.. Учебное пособие. 1990.- 413 с.
16. Словарь: секс-справочник / Н.И. Бойко, В.Н. Виноградов. - К.: «XXI столетие: диалог культур», 2008. - 512 с.
17. Клиническая психология /Под ред.. Б.Д. Карвасарского/ - СПб: Питер - 960 с.
18. Сексопатологія. Національний підручник ./ Під ред.. Є.В.Кришталь, Б.М. Ворнік. 2012. - 925 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

<https://info.odmu.edu.ua/>